

СЕКЦІЯ 2

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІЧНИХ ПРОЦЕСІВ У АГРОПРОМИСЛОВОМУ КОМПЛЕКСІ

Малиш Н. А.,
д.держ.упр., професор
Національний університет «Києво-Могилянська академія»
м. Київ, Україна

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ВИКОРИСТАННЯ ГЕНЕТИЧНО МОДИФІКОВАНИХ ОРГАНІЗМІВ (ГМО) В УКРАЇНІ

Реалізація ефективної екологічної політики є обов'язковою умовою досягнення Цілей розвитку тисячоліття, виконання Плану впровадження рішень Всесвітнього Саміту зі сталого розвитку, положень міжнародних конвенцій у сфері довкілля.

Центральним органом виконавчої влади в Україні аграрній сфері в Україні є Міністерство аграрної політики та продовольства [1]. Основними завданнями Мінагрополітики щодо ГМО є забезпечення державної політики у сферах сільського господарства та з питань продовольчої безпеки держави, охорони на сорти рослин, безпечності та окремих показників якості харчових продуктів, у сферах карантину та захисту рослин тощо. У Міністерстві за питання щодо безпечності ГМО відповідає Державна служба України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів.

У Законі України «Про основи національної безпеки України» відповідно до статті 92 Конституції України визначено основні засади державної політики, спрямованої на гарантування в Україні безпеки особи, в усіх сферах життєдіяльності, зокрема, загроз в екологічній сфері» [2].

Упровадження обов'язкового маркування ГМО в Україні розпочалось від 1991 року, коли було прийнято Закон «Про захист прав споживачів» [3]. У ст. 15 даного Закону передбачено право споживачів отримувати повну та достовірну інформацію про продукт, в тому числі про вміст генетично модифікованих компонент. На дату прийняття закон мав загальний характер і не регламентував, пороговий рівень вмісту ГМО та питання маркування ГМО.

Довгі роки унормуванням безпеки харчових продуктів, що містять генетично модифіковані організми та/або мікроорганізми, органи влади не займались. У 2002 році Україна ратифікувала Картахенський протокол щодо запобігання ризикам, як основу свого підходу до ГМО.

Кабінетом Міністрів України у 2007 р. було прийнято постанову «Питання обігу харчових продуктів, що містять генетичне модифіковані організми та/або мікроорганізми», відповідно до якої, продукти харчування, що містять понад 0,9% ГМО, повинні обов'язково маркуватися. Постанову

скасували іншою постановою Кабінету Міністрів України через три місяці після прийняття «Питання маркування сільськогосподарських товарів, вироблених із застосуванням генетично модифікованих організмів». Впродовж тривалого часу в Україні не було нормативного врегулювання вимог щодо маркування ГМО.

У 2009 р. Кабінетом Міністрів України було прийнято Постанову «Про затвердження порядку етикетування харчових продуктів, які містять генетичне модифіковані організми або вироблені з їх використанням та вводяться в обіг» [4]. Відповідно до цієї постанови, всі продукти харчування, що містять ГМО понад 0,1%, підлягають маркуванню. Постанова набула чинності, як і передбачалося, 1 липня 2009 року. Того ж дня Кабінет Міністрів зробив зміни до постанови, якими підвищив пороговий рівень вмісту ГМО до 0,9%. Це співпадало із стандартами ЄС щодо граничного вмісту ГМО, при перевищенні якого харчові продукти підлягають обов'язковому маркуванню.

Надалі, у 2009-2010 рр. Верховною Радою України було прийнято Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про безпечність та якість харчових продуктів» щодо інформування громадян про наявність у харчових продуктах генетично модифікованих організмів (ГМО)», та Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо надання інформації про вміст у продукції генетично модифікованих компонентів».

Україна запровадила обов'язкове інформування громадськості щодо ГМО. Ст. 20 Закону про біобезпеку гарантує доступність цієї інформації для громадськості, що відповідає принципам ЄС щодо ГМО.

Отже, Україна вже запровадила важливі елементи регуляторної системи ЄС щодо ГМО. Обов'язкове маркування ГМО, запроваджене в Україні у 2009 році, є одним із найважливіших елементів політики ЄС у цій сфері та повністю відповідає її вимогам.

У статті 20 Закону України «Про державну систему біобезпеки при створенні, випробуванні, транспортуванні та використанні генетично модифікованих організмів» [5] у 2018 р. внесено зміни щодо інформації про ГМО «Інформація про поводження з ГМО є відкритою і загальнодоступною, крім інформації, віднесеної відповідно до закону до інформації з обмеженим доступом» відповідно до Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з прийняттям Закону України «Про інформацію» та Закону України «Про доступ до публічної інформації» [6].

У Концепції Державної цільової програми розвитку аграрного сектору економіки на період до 2021 року [7] зі змінами у 2018 р. визначено напрям розвитку у зазначеній сфері: «Сприяння прозорості та розширенню експорту стратегічно визначених груп харчових продуктів та сировини на світові ринки, у тому числі на ринок ЄС: наближення законодавства України до законодавства ЄС у сфері сільського господарства, включаючи вимоги до безпечності харчових продуктів, а також створення еквівалентної вимогам ЄС законодавчої

бази щодо поводження з ГМО». Оскільки ЄС стає одним з головних ринків для української сільськогосподарської продукції та продукції харчової промисловості, національні виробники мають забезпечити відповідність своєї продукції європейським вимогам.

Список використаних джерел

1. Сайт Міністерства екології та природних ресурсів України. URL : <http://www.menr.gov.ua>.
2. Закон України «Про основи національної безпеки України» від 19.06.2003 № 964-IV. Редакція від 9.07.2017 р. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/964-15>.
3. Закон України «Про захист прав споживачів» від 12.05.1991 р. Редакція від 01.01.2019 р., № 1023-12. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-12>
4. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження порядку етикетування харчових продуктів, які містять генетичне модифіковані організми або вироблені з їх використанням та вводяться в обіг» від 13.05.2009 р., № 468. Редакція від 17.02.2012. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/468-2009-п>
5. Закон України «Про державну систему біобезпеки при створенні, випробуванні, транспортуванні та використанні генетично модифікованих організмів» від 31.05.2007 р., № N 1103-V. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/1103-16>
6. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з прийняттям Закону України «Про інформацію» та Закону України «Про доступ до публічної інформації». Документ 1170-VII. Редакція від 08.07.2018 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/1170-18>
7. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції Державної цільової програми розвитку аграрного сектору економіки на період до 2021 року» від 30.12.2015 р., № 1437-р. Редакція 14.02.2018 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1437-2015-р>